

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion omaisuuden myynnistä vuosina 2000-2003 saatavien tulojen käytöstä

26.5.2000

Valtion omaisuuden myynti on tuottanut vuosina 1994-1999 yhteensä noin 40 mrd. markkaa. Sonera Oyj:n osakkeiden myynnistä kertyneet tulot ovat tästä noin 2/3. Pääosa omaisuuden myynnistä kertyneistä tuloista on käytetty velanottotarpeen vähentämiseen. Tämän lisäksi yksityistämistuloilla on rahoitettu tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Valtion talouden kääntyessä ylijäämäiseksi myyntituloja voidaan nyt käyttää myös velan lyhentämiseen.

Valtion omaisuuden myyntitulot ovat kasvaneet nopeasti. Vuosina 1994-1997 myyntitulot vaihtelivat 0,6 ja 4,0 mrd. markan välillä, mutta vuonna 1998 ne ylittivät 11 mrd. markkaa ja ylsivät vuonna 1999 noin 21 mrd. markkaan. Tämän vuoden alkupuolella on kertynyt noin 12 mrd. markan tulot Soneran Oyj:n osakkeiden myynnistä ja hallitus on pyytänyt eduskunnalta lisävaltuuksia valtion omistussuudesta kokonaan luopumiseksi.

Hallitus toteaa, että omaisuuden myynnistä kertyvien tulojen nopea kasvu edellyttää niiden käyttöä koskevan poliittisen ohjauksen kehittämistä.

Hallituksen ohjelmassa on kolme keskeistä valtiontalouden hoitoa ja siten myös omaisuuden myynnistä kertyvien tulojen käyttöä ohjaavaa linjausta. Ensinnäkin hallitus pyrkii saamaan aikaan valtiontalouden rakenteellisen, kansantalouden tilinpidon mukaisen ylijäämän. Eduskunnalle maaliskuussa antamassaan määräraha-kehityksiä koskevassa tiedonannossa hallitus on ilmoittanut pitävänsä valtiontaloudessa vajaan 1 ½ prosentin suuruista ylijäämä/BKT-suhdetta minimitavoitteena.

Toisena, ensimmäisen tavoitteen toteutumisen kannalta keskeisenä, tavoitteena on valtion menojen pitäminen koko vaalikauden ajan reaalisesti enintään vuoden 1999 varsinaisen talousarvion tasolla. Hallitusohjelmassa on erikseen todettu, että hallitusohjelmassa mainitut toimenpiteet, joihin ei ole osoitettu lisärahoitusta, toteutetaan menokehysten puitteissa.

Kolmanneksi hallitus varautuu vaalikauden aikana 10-11 mrd. markan suuruisiin tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksuperusteiden kevennyksiin, mikä edellyttää talouskasvun jatkumista vahvana, maltillisia tulopoliittisia ratkaisuja ja verorakenteen kehittämistä.

Näiden periaatteiden lisäksi on erityisesti todettu, että valtion omaisuuden myynnistä saatavat tulot ohjataan ensisijaisesti valtionvelan lyhentämiseen, tutkimus- ja kehitystyön saavutetun menotason turvaamiseen, sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaedellytysten vahvistamiseen.

Valtion omaisuuden myynti ei vaikuta suoraan valtion nettovarallisuuteen, ja myyntitulojen kääntöpuolena valtio menettää omaisuuteen liittyvät tulevat tuotot ja sen tulevat realisointimahdollisuudet. Omaisuuden myynnillä ei ole myöskään suoraa vaikutusta kansantalouden tilinpidon mukaiseen ali- tai ylijäämään. Jos myyntituloilla rahoitetaan talousarvion siirto-, investointi- tai kulutusmenoja tai mahdollisia verokevennyksiä, tämä näkyy kansantalouden tilinpidon mukaisena valtiontalouden alijäämän kasvuna tai ylijäämän supistumisena. Jos myyntituloja käytetään sen sijaan valtionvelan lyhentämiseen, tällä ei ole välitöntä vaikutusta valtiontalouden kansantalouden tilinpidon mukaiseen ali- tai ylijäämään, jonka seurantaan talous- ja rahaliitossa harjoitettava julkistalouksien kestävyysvalvonta perustuu. Pidemmällä aikavälillä velan supistuminen kuitenkin merkitsee pienempiä korkomenoja ja siten kasvavaa taloudellista liikkumatilaa.

Hallitusohjelman hyväksymisen jälkeen talouden kasvunäkymät ovat parantuneet ja tarve kireään finanssipolitiikkaan on entisestään korostunut. Vuoden 2001 talousarvioesityksen valmistelua ohjaava määräraha-kehitys merkitsee valtion budjettimenojen reaalista supistumista runsaalla prosenttiyksiköllä vuodesta 2000; tämän jälkeen aktiivisen velanhoidon aiheuttamien kustannusten vaikutuksesta puhdistetut talousarviotalouden menot pidetään reaalisesti ennallaan. Hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ovat lisäksi sopineet, että suhdannetilanteen sitä edellyttäessä pidättäydytään työttömyyden alenemisesta ja lainojen lyhennyksistä aiheutuvien automaattisten säästöjen käyttämisestä uusien menolajien ja menotasojen kattamiseen.

Hallitus toteaa, että omaisuuden myyntitulojen laajamittainen käyttö muihin tarkoituksiin kuin velan lyhentämiseen voisi vaarantaa hallituksen finanssipoliittisten tavoitteiden toteutumisen. Toisaalta

omaisuuden myyntituottojen ylittäessä merkittävästi tälle vuodelle budjetoidun 2,5 mrd. markan, hallitus voi sitoutua yksittäisiin, mitoitukseltaan rajattuihin talouden pidemmän aikavälin kasvunäkymiä parantaviin hankkeisiin.

Näistä lähtökohdista hallitus pitää perusteltuna tarkentaa hallitusohjelmassa esitettyjä omaisuuden myyntitulojen käyttöä ohjaavia periaatteita seuraavasti:

1. Valtionvelan lyhentäminen

Hallituskaudella valtion omaisuuden myynnistä kertyvät tulot käytetään valtionvelan lyhentämiseen tässä periaatepäätöksessä mainittuja määrärahoja lukuun ottamatta.

Tässä yhteydessä hallitus toteaa, että hallitusohjelmassa asetetun valtionvelan BKT-osuutta koskevan 50 %:n tavoitteen toteutumista seurattaessa tarkastellaan jatkossa laskennallista velkatasoa, josta on poistettu hallituskauden aikana valtion omaisuuden myynnistä koituvien tuottojen vaikutus.

2. Valtion eläkerahaston kartuttaminen suunniteltua nopeammin

Julkisten eläkkeiden rahastoinnille on asetettu tavoitteeksi pyrkiminen yksityisen sektorin eläkevastuiden rahastointia vastaavaan rahastoinnin tavoitetasoon. Kuntien osalta tavoitteeseen ollaan pääsemässä hyvin. Yksityisellä sektorilla on tämän lisäksi perustettu talous- ja rahaliiton oloihin varautumista varten puskurirahastoja.

Valtion eläkkeiden rahastoinnissa ollaan muihin sektoreihin nähden jäljessä. Osana tulevaisuuden menoihin varautumista hallitus käyttää osan omaisuuden myyntituloista eläkerahaston kartuttamiseen aiemmin suunniteltua nopeammin pienentämällä eläkerahastosta valtion talousarvioon tehtäviä siirtoja.

Vuoden 2000 varsinaisessa talousarviossa siirto on suurin lain sallima eli 4,9 mrd. markkaa. Vuoden 2000 lisätalousarviossa hallitus esittää, että siirtoja ei enää toteuteta kuluvana vuonna 1.7. 2000 alkaen, jolloin rahasto kasvaisi noin 2 ½ mrd. mk enemmän kuin tähän asti on ennakoitu.

Vuosien 2001-2003 osalta hallitus varautuu kartuttamaan valtion eläkerahastoa suunniteltua nopeammin ottaen huomioon suhdannekehityksen ja omaisuuden myynnistä kertyvät tulot.

3. Valtion suhdannerahaston mahdollinen käyttö

Hallitus seuraa suhdannekehitystä ja varautuu tekemään äkillisten tai suurten omaisuuden myyntitulojen niin edellyttäessä siirron talousarvion ulkopuoliseen valtion suhdannerahastoon. Suhdannerahastoon tehty talletus voitaisiin purkaa suhdannetaantumassa valtion talousarvion menojen katteeksi.

Mahdollisella talletuksella voitaisiin suhdannetaantumana oloissa rahoittaa julkisia investointeja, kuten korjausrakentamista tai infrastruktuurihankkeita, veronkevennyksiä, pitää yllä koulutusmenojen perusteltua tasoa, edistää tutkimus- ja kehittämistoimintaa, ympäristönsuojeluhankkeita ja muita talletuksen purkuhetkellä tarpeelliseksi katsottavia, suhdannepoliittisesti perusteltuja valtion menoja.

4. Yliopistojen ja korkeakoulujen rahoituksen turvaaminen ja tutkimusrahoitus

4.1. Yliopistojen perusrahoitus

Yliopistojen perusrahoituksen vahvistamiseen suunnataan aiemmin päätettyjen määrärahakehysten lisäksi jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi tasokorotuksena 250 milj. mk vuosille 2001-2003 seuraavasti: 100 milj. mk vuonna 2001, 75 milj. mk vuonna 2002 ja 75 milj. mk vuonna 2003. Lisäksi Suomen Akatemialle myönnettävä 90 milj. markan vuotuinen lisävaltuus yleiskustannuslisän suorittamiseen parantaa maksatuksina yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitusasemaa arvion mukaan seuraavasti: 9 milj. mk vuonna 2001, 40 milj. vuonna 2002 ja 65 milj. mk vuonna 2003.

4.2. Yliopistojen ja korkeakoulujen alueellinen kehittäminen

Yliopistojen ja korkeakoulujen alueelliseen kehittämiseen suunnataan yhteensä 100 milj. mk vuosina 2001-2003 myöhemmin erikseen päätettävällä tavalla. Alueellista kehitystä tuetaan vahvistamalla erityisesti Itä-,

Pohjois- ja Länsi-Suomessa toimivien korkeakoulujen tutkimus- ja innovaatiotoimintaa.

4.3. Suomen Akatemian huippuyksikköohjelma ja Tekes

Suomen Akatemian huippuyksikköohjelman myöntämisvaltuutta vuodelle 2001 lisätään 75 milj. mk.

Selvitetään tarve ja mahdollisuudet lisätä Tekesin myöntämisvaltuutta enintään 30 milj. markalla vuonna 2001.

Edellä mainitut päätökset tukevat osaltaan Suomen T&K-panostuksen kasvua. Suomen koko T&K-panoksen arvioidaan nousevan vuoden 1999 3,1 prosentista vuoteen 2003 mennessä 3,3 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

5. Lentäjäkoulutus

Poriin perustetaan ammattilentäjien koulutusta varten erikoisammattioppilaitos myöhemmin erikseen päätettävällä tavalla.

6. Puun käytön edistäminen metsien pitkän aikavälin kasvunäkymien turvaamiseksi

Hallitus jatkaa ja edistää toimia puun käytön lisäämiseksi mekaanisessa metsäteollisuudessa ja energiantuotannossa. Tähän liittyen edistetään metsien uudistamis- ja ensiharvennustöitä ja turvataan kansallisen metsäohjelman rahoitus.

7. Yhteiskunnallisten palveluiden tehostaminen tietotekniikan avulla

Hallitus varautuu suuntaamaan määrärahoja vuosina 2000-2003 seuraaviin tietoyhteiskunnan kehitystä edistäviin hankkeisiin.

7.1. Tietoteknologia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää on tarpeen kehittää ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja, joissa hyödynnetään uuden teknologian mahdollisuuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla kohdennetaan määrärahoja yhteensä 60 milj. mk vuosien 2000-2003 aikana. Tarkoituksena on tukea kuntia, kuntayhtymiä ja muita palveluntuottajia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämisessä. Tavoitteena on varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa. Määrärahasta 10 milj. mk sisällytetään vuoden 2000 lisätalousarvioon, loput vuosille 2001-2003.

7.2 Sisältötuotanto

Sisältötuotanto on kilpailukyvyn kannalta yhä tärkeämpi alue, jolla edellytetään korkean tason osaamista. Valtion panoksella voidaan käynnistää eräitä keskeisimpiä kehittämishankkeita, jotka tukevat osaltaan sisältötuotannon kasvupotentiaalia.

Määrärahoja kohdennetaan digitaalisen opetusmateriaalin tuotannon tukemiseen sekä kulttuuriperinnön digitointiin ja muihin sisältötuotantoa palveleviin tarkoituksiin yhteensä 45 milj. mk vuosina 2001-2003.

7.3 Liikenteen telematiikan kehittäminen

Tie- ja katuverkosta tietoja sisältäviä aineistoja pystytään hyödyntämään nykyistä tehokkaammin liikenteen palvelutuotannossa kehittämällä tietoja yhdistävä järjestelmä. Tielaitoksen, Maanmittauslaitoksen ja kuntien tiedot tie- ja katuverkosta kootaan DIGIROAD-tietojärjestelmään.

Sähköiseen matkustajainformaatiojärjestelmään kootaan eri liikennemuotojen keskeiset palvelutiedot, mikä parantaa joukkoliikenteen käyttäjien palveluja. Valtio avustaa järjestelmän kehittämistä ja palvelujen tuottajat rahoittavat tarvittavat laite- ja ohjelmistoinvestoinnit.

Edellä mainittuihin tarkoituksiin suunnataan määrärahoja yhteensä 60 milj. markkaa.

7.4 Muut kehittämiskohteet

Lisäksi määrärahoja kohdennetaan edistämään yhteistoimintaa ja yhteisiä ratkaisuja sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden kehittämisessä, julkisten hankintojen sähköistämisessä ja julkisen sektorin tuottaman tiedon sähköisessä jakelussa. Tarkoituksena on edistää koordinoitua ja välttää päällekkäisyyksiä eri hallinnonalojen hankkeissa. Lisäksi toteutetaan eräitä sektorikohtaisia hankkeita mm. ajantasaisen säädöstietopankin kokoaminen. Näihin tarkoituksiin suunnataan määrärahoja yhteensä 40 milj. markkaa vuosina 2000-2003.

8. Päätöksen toimeenpano

Vuonna 2001 toteutettavien tähän periaatepäätökseen sisältyvien osien kohdalla talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä tarkastellaan lisärahoitusta suhteessa annettuihin määrärahakehyksiin. Hallinnonalojen määrärahakehyksiä voidaan tarkistaa siltä osin kuin se on välttämätöntä tämän periaatepäätöksen toimeenpanon kannalta. Periaatepäätökseen sisältyvä lisärahoitus ei merkitse pysyvää tasokorotusta määrärahakehykseen lukuun ottamatta yliopistojen perusrahoitusta.